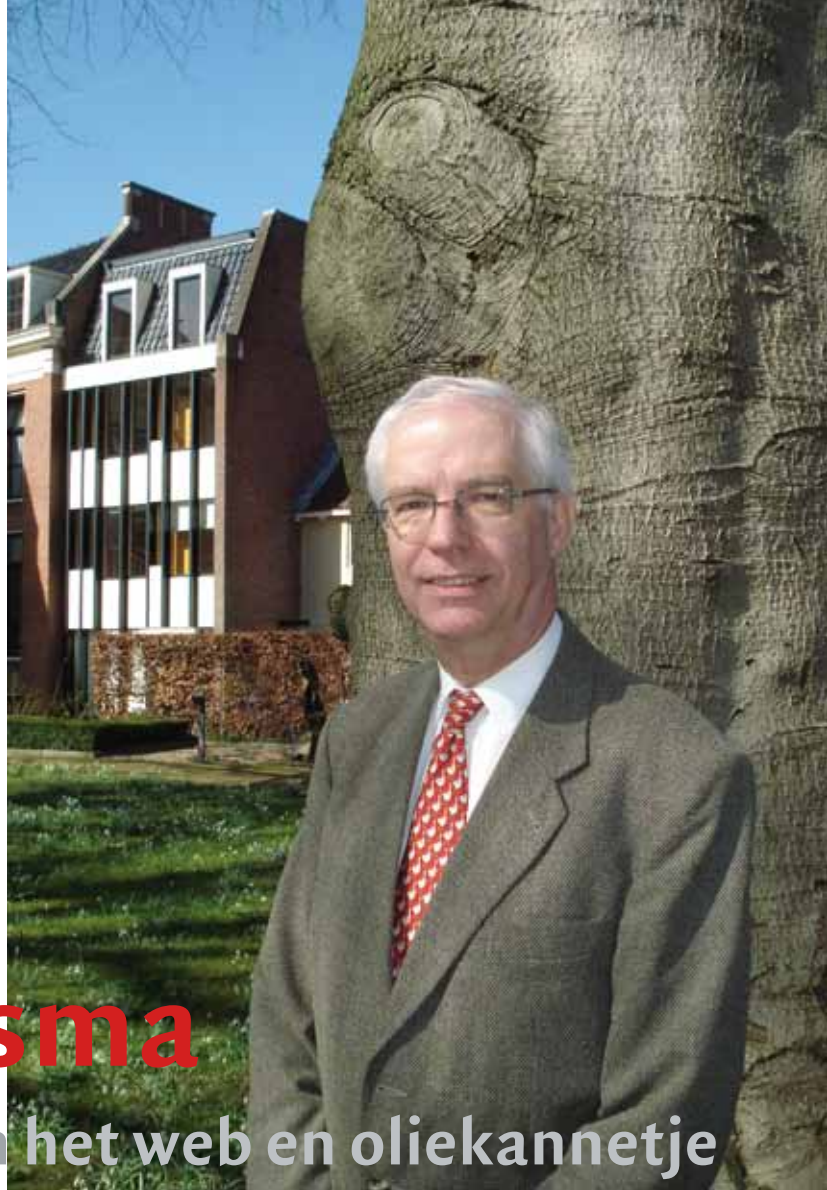


**Erelid Levende Talen** Als opmaat naar het honderdjarig jubileum van Levende Talen publiceert LTM een serie interviews met ereleden van de vereniging. Dit is de laatste aflevering.

# Alex Riemersma

## Bruggenbouwer, spin in het web en oliekannetje



Alex Riemersma zag het levenslicht in 1953 in de oude universiteitsstad Franeker. Van zijn ouders leerde hij het ‘Hollandse’ dialect van deze stad spreken. In zijn studententijd in Groningen heeft hij zich in de kringen van de Friese jongerenvereniging Bernlef het Fries eigengemaakt. Hierdoor was de stap naar de studie Fries snel gemaakt. Zijn hoofdstudie was wel Nederlands, dankzij zijn goede leraar Nederlands op het gymnasium in Venray. In 1980 studeerde hij met de eerstegraadsbevoegdheid voor beide talen af.

### Fries verplicht vak

Alex Riemersma werd als neerlandicus lid van Levende Talen, toen hij als vakdidacticus werkte bij Friese taal- en letterkunde aan de VU. Zijn collega Duits Cees Tuk

heeft hem er warm voor gemaakt. Hij zag snel de voordelen van het landelijke netwerk dat de vereniging is voor het schoolvak Fries. Na enig voorwerk van zijn hand werd de sectie Fries in het schooljaar 1989–1990 opgericht.

Al snel kon hij het netwerk van Levende Talen benutten toen staatssecretaris Jacques Wallage op de jaarvergadering van Levende Talen in 1992 een rede hield. Het sectiebestuur had een bus met Friese onderwijsmensen gemobiliseerd om het belang van verplicht Fries in de basisvorming duidelijk te maken. Sinds de algemene invoering als vak in het primair onderwijs in 1980 was er gewerkt aan eenzelfde stap voor het secundair onderwijs. Maar tijdens de periode van staatssecretaris Ginjaar-

Maas was het rapport heel erg diep en lang weggeborgen in een onderste la op het ministerie van OCW. Mede door deze Levende Talenactie werd het rapport weer actueel. Door de vereniging krijgt ook een kleine sectie een luider stem op nationaal plan.

Riemersma's finest hour was in 1992 toen Bareld de Vries, lid van Provinciale Staten en taai lobbyist, hem 's avonds laat opbelde met de mededeling: 'Het gaat door!' In 1993 werd Fries inderdaad een verplicht onderdeel van de onderbouw in Friesland.

### Levende Talen

Voor de sectie, maar ook voor het hoofdbestuur heeft Riemersma zich ingezet, op een moment dat Levende Talen een

beetje in het slop zat. Interim-voorzitter Riens Miedema heeft hem erbij gevraagd om 'de vereniging te redden'. Het was het moment om het roer om te gooien. Levende Talen moest niet alleen afhankelijk zijn van eigen inkomsten. Door ook een vakbond te worden kwamen er vaste inkomsten van de overheid.

In dit proces was Riens Miedema de motor. Hij tastte af en bouwde zo nodig bruggen om tegenstellingen te overwinnen, samen met Alex Riemersma en Noortje Jacobs. Na een gedegen voorbereiding werden uiteindelijk alle leden schriftelijk geraadpleegd. Het besluit kon toen snel door de algemene ledenvergadering genomen worden.

Daarmee is een professionaliseringslag gemaakt. Ook tegenwoordig nog wordt veel vrije tijd in de vereniging gestoken, maar bepaalde functies zijn zonder financiële waardering niet goed meer te vervullen. Riemersma: 'Hiermee kwam er een zekere verzakelijking, maar dat heeft ook zijn goede kanten.'

Hij heeft hetzelfde proces meegeemaakt bij de redactie van LTM, waarin hij zo'n vijftien jaar actief is geweest. Toen hij binnenkwam was Peter Jan Slagter onbezoldigd hoofdredacteur. 'Je kreeg de reiskosten eerste klas en een maaltijd en dat was het dan.' Christien van Gool was de eerste hoofdredacteur die betaald werd. Riemersma herinnert zich uit zijn begintijd in de redactie: 'Konden mensen die een bijdrage aanleverden, verplicht worden dit digitaal te doen, of moest de redacteur zo nodig de tekst overtikken?'

### Tussen de bedrijven door

Voor zijn dagelijkse werk bij de provincie Fryslân sinds 1990 had Riemersma slechts zijdelings met het onderwijs te maken. Het aansturen van de adviescommissie voor Gedeputeerde Staten Berie foar it Frysk bracht hem wel in het

hart van taalbeleid voor het Fries in het algemeen. De hier opgedane kennis kon dankbaar gebruikt worden bij de lobby voor het schoolvak Fries in het bijzonder.

Tussen de bedrijven door heeft hij ook nog even samen met onderwijsinspecteur Sikko de Jong een proefschrift geschreven. Eind jaren tachtig vroegen zij zich af hoe het verplichte Fries in het basisonderwijs van 1980 had uitgepakt. Was de beoogde gelijkwaardigheid aan Nederlands er wel uitgekomen? Voor het onderzoek moesten Cito-toetsen voor Nederlands worden omgewerkt voor Fries. Uiteindelijk werden provinciebreed achthonderd leerlingen geënquêteerd en getoetst. Dit onderzoek werd bekroond met een promotie in 1994.

Ook in de jaren tachtig nam Riemersma een andere nevenfunctie aan, eerst als lid van de constructiegroep vwo Fries, later als voorzitter van de vaksectie Fries vo en praktisch tevens als intermediair tussen alle constructiegroepen Fries vo en het Cito. Nog maar kort geleden heeft hij deze functie overgedragen.

Tegelijk is hij nog steeds leraar in een levende taal. Als didacticus zet hij het werk aan de lerarenopleiding Fries aan de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden voort. Dit doet hij bewust om via de stageschoolbezoeken de binding met de werkvloer te houden.

### Europese minderheidstalen

Op het ene moment is Riemersma bezig op de onderwijswerkvloer, op het andere moment is hij aan het netwerken in de Europese gremia. In 1998 kwam hij in de Nederlandse Commissie voor het Bureau for Lesser-Used Languages, dat de belangen van de Europese minderheidstalen in de Europese Unie behartigt. Al ras kreeg hij een functie in de Board.

In 2007 stapte hij over van de provincie naar de Fryske Akademy, namelijk naar het Europees Kenniscentrum Mercator,

dat zich met het onderzoek naar onderwijs in minderheidstalen bezighoudt. In 2009 werd dit Kenniscentrum nog eens omgebouwd tot een nog groter Network met onder andere partners in Boedapest en Barcelona. Opnieuw was Alex Riemersma een spin in het web. De vergaderingen brengen hem overal in de Unie.

Als klap op de vuurpijl volgde vorig jaar nog de benoeming tot lector Fries en Meertaligheid in Onderwijs en Opvoeding. In deze functie voor twee dagen in de week lijkt alles samen te komen waar Riemersma in zijn carrière mee bezig is geweest. De opdracht is een goede aansluiting tussen basis- en voortgezet onderwijs tot stand te brengen op het gebied van de drie talen Fries, Nederlands en Engels. Niet alleen met het oog op het taalonderwijs zelf, maar ook op het bruggen bouwen tussen leerkrachten in het primair en het secundair onderwijs.

### Kern

Maar wat is nu in een notendop wat hem drijft in deze carrière van *never a dull moment*? Het is de doelstelling van een leraar levende talen. Het gaat erom de leerling in zijn of haar eigen ontwikkeling te stimuleren. In Friesland komt daar de gelijkwaardigheid van beide talen bij. Belangrijk is de sociaal-cognitieve ontwikkeling, het kunnen verwoorden van ongearticuleerde emoties.

'Kern in mijn werk is steeds met iedereen praten, geduld opbrengen om mensen zelf tot daden te laten komen. Ik ben het oliekannetje dat de smeerolie aanbrengt, de makelaar die partijen bij elkaar brengt.'

Dat het werk van Alex Riemersma zeer wordt gewaardeerd bleek niet alleen uit de toekenning van de FIPLV International Award in 2006, maar ook uit zijn benoeming tot erelid van Levende Talen in 2010. RJ